
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

היהדות בתקופת בית שני: תפיסות חינוכיות בהוראת היסטוריה יהודית - 63053

תאריך עדכון אחרון 17-08-2020

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: חינוך יהודי

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: ספרדית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): דר' אדולפו רויטמן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: adolforo@imj.org.il

שעות קבלה של רכז הקורס: באמצעות מייל

מורי הקורס:
ד"ר אדולפו רויטמן

תאור כללי של הקורס:
חקר יהדות הבית השני (חברה, ספרות, מחשבה ודת) והשלכותיו החינוכיות על הוראת תחום היהדות בעת החדשה.

מטרות הקורס:
1. גיבוש והעמקה של ההכשרה האקדמית של הסטודנטים.
2. להכיר את אחת התקופות העשירות ביותר של הרוחניות היהודית.
3. להבין את טיבה של היהדות הלא-רבנית

תוצרי למידה
בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:
1. לספק לסטודנטים מידע אקדמי מוצק ומעודכן אודות יהדות בית שני.
2. לפתח נקודת מבט ביקורתית ומאוזנת של ההיסטוריה.
3. לנתח תהליכים חברתיים, פוליטיים ורוחניים מורכבים.
4. להכיר ולאמץ כלים ושיטות להערכת המציאות היהודית הנוכחית לאור ההיסטוריה היהודית העתיקה.
5. להעשיר את הוראת היהדות בעידן הגלובלי.

דרישות נוכחות (%) :
80%

שיטת ההוראה בקורס: שיעורים פרונטליים (באמצעות קליפים מוקלטים), דיונים קבוצתיים, פרויקטים פרטניים וקבוצתיים ושני מפגשים מקוונים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:
מבוא: הצגת הקורס, יעדים, מבנה.
יהדות בית שני: מפתח לתולדות ישראל.
יחידה 1: גלות בבל

המציאות הכלכלית והחברתית. הטרנספורמציה הדתית-לאומית של הגולים.
יחידה 2: התקופה הפרסית

תולדות היהודים: תהליכים פוליטיים וחברתיים. תקווה לשיקום עתידי. המלך כורש השני הגדול. חזרת הגולים לציון. בניית בית המקדש בירושלים. ארגון הקהילה על-ידי עזרא ונחמיה. מנחמיה לכיבוש אלכסנדר הגדול.

היצירה הרוחנית של ישראל: ספרות ומחשבה, ראשית הספרות המקראית. היצירה הספרותית של התקופה הגלותית והפרסית. הפיכת ישראל ל"עם הספר".

יחידה 3: התקופה היוונית
מאלכסנדר הגדול ועד אנטיוכוס אפיפנס הרביעי, כיבוש המזרח בידי אלכסנדר מוקדון. התרבות

ההלניסטית. היוונים והיהודים, מחוז סוריה-פניקיה. היהודים תחת שלטון תלמי (198-301 לפנה"ס). יהודה תחת שלטון סלווקי (167-198 לפנה"ס) מהמכבים לפומפיוס, המכבים ו"מלחמת קודש". עצמאות תחת המכבים. המכבים, הכהונה הגדולה והכיבוש הטריטוריאלי. הסינתזה היהודית-יוונית, ירושלים, בית המקדש והכהונה. משבר תקופת החשמונאים והתופעה הכיתית. היצירה הרוחנית של ישראל: ספרות ומחשבה, ספרות האהבה. ספרות אפוקליפטית. ספרות חכמה. ספרות היסטורית ופסבדו-היסטורית. ספרות כיתית. יחידה 4: התקופה הרומית מפומפאוס עד מות הורדוס. ההתפשטות הרומית לקראתהמזרח. הרומאים כובשים את יהודה. הורדוס הגדול: מלך יהודה (4-37 לפני הספירה). ממותו של הורדוס לבר-כוכבא. חלוקת הממלכה וממשלתם של המושלים הרומיים (4 לפני הספירה 66- לספירה). המרד הגדול נגד הרומאים (73-66 לפנה"ס). מחורבן ירושלים ועד מרד בר-כוכבא. מרד בר-כוכבא ותוצאותיו. החברה היהודית בישראל ובתפוצות. מסגרת דמוגרפית, כלכלית וחברתית. קבוצות, כתות וקבוצות חברתיות ביהודה. תפוצות ישראל: מוצא, מצב משפטי וחי" רוח. הדת היהודית: מוסדות, פרקטיקות ואמונות. הגדרת המושג "יהדות". מקדש ירושלים. התורה: חוק וחכמה. מיסוד הלימוד והתפילה. אדיקות אינדיבידואלית. אמונות ודעות. היצירה הרוחנית של ישראל: ספרות ומחשבה. הצגה כוללת. היסטוריה: פלביוס יוספוס. פילוסופיה: פילון מאלכסנדריה. תיאולוגיה: פאולוס יחידה 5: חילופי העידנים מיהדות ליהדות. המהפך של ירושלים ושינויים דמוגרפיים. הפרדת היהדות והנצרות. הקונוניזציה של כתבי הקודש. המקרא וחז"ל. רביניזציה של היהדות. סגירת קורס תולדות בית שני והשלכותיו החינוכיות. תקופת בית שני בהיסטוריוגרפיה היהודית. תקופת בית שני ביהדות המודרנית. הוראת יהדות הבית השני ותרומה למדיניות חינוכית.

חומר חובה לקריאה:

Unidad 1

Clase 1: El exilio Babilónico

P.-A. Beaulieu, "Historia de Israel 6: El período babilónico", en: *Diccionario del Antiguo Testamento: Históricos* (B. T. Arnold y H.G.M. Williamson [eds.]; Barcelona: Editorial Clie, 2014), pp. 593-600.

Miren Junkal Guevara Llaguno, "El exilio y la diáspora: ¿Israel sin templo?", *Theologica Xaveriana* 62/174 (2012), pp. 379-398).

Unidad 2: Época Persa

Clase 2: La historia de los judíos: procesos políticos y sociales

J. Gónzález Echegaray et al., La Biblia en su entorno (Estella [Navarra]: Verbo Divino, 1990), pp. 221-240.

G. del Olmo Lete, "Los persas en la Biblia Hebrea", en: Aula Orientalis – Supplementa (G. del Olmo Lete dir.; Editorial AUSA, 2009), pp. 73-89.

Clase 3: La creación espiritual de Israel: literatura y pensamiento

G. del Olmo Lete, "Los persas en la Biblia Hebrea", en: Aula Orientalis – Supplementa (G. del Olmo Lete dir.; Editorial AUSA, 2009), pp. 73-89.

Unidad 3: La época griega

Clase 4: Desde Alejandro Magno hasta Antíoco Epífanes IV

J. Gónzález Echegaray et al., La Biblia en su entorno (Estella [Navarra]: Verbo Divino, 1990), pp. 241-257.

L. Lagos Aburto, "Algunos mecanismos de helenización y romanización", Tiempo y Espacio 16 (2006), pp. 1-17.

Clase 5: Desde los Macabeos hasta Pompeyo

J. Gónzález Echegaray et al., La Biblia en su entorno (Estella [Navarra]: Verbo Divino, 1990), pp. 259-277.

J. Alfonso Vargas Maturana, *"Resistencia y Rebelión. El pueblo judío frente a la -helenización y romanización (170 a. de C. – 66 d. de C. (Tesis; Universidad del Bío Bío, Chillán 2009), pp. 27-43.*

Solange Maria Carmo y Aíla L. Pinheiro de Andrade, *"Diálogos e tensões no judaísmo no período helenista", Horizonte 17/52 (2019) pp. 249-270.*

Clase 6: La creación espiritual de Israel: literatura y pensamiento

R. Martínez Lacy, *"La literatura judía y la historia entre la guerra de los Macabeos (167 a.C.) y la rebelión de Bar Kokba (135 d.C.)", Acta Poética, Vol. 37, No. 2, pp. 137-143.*

G. Aranda, *"El libro sagrado en la literatura apocalíptica", Scripta Theologica 35 (2003/2), pp. 319-353.*

J. Augusto M. Ramos, *"Percepções de identidade no judaísmo helenístico, segundo o livro de Judite", Didaskalia 35/1-2 (2005), pp. 49-64.*

A. Roitman, *"El libro de Judit: historia, literatura y teología", Cuadernos Judaicos 32 (2015), pp. 237-248.*

Unidad 4: La época romana

Clase 7: Desde Pompeyo hasta la muerte de Herodes

J. Gónzález Echegaray et al., *La Biblia en su entorno (Estella [Navarra]: Verbo Divino, 1990), pp. 279-295.*

J. Alfonso Vargas Maturana, *"Resistencia y Rebelión. El pueblo judío frente a la -helenización y romanización (170 a. de C. – 66 d. de C. (Tesis; Universidad del Bío Bío, Chillán 2009), pp. 44-91.*

Clase 8: Desde la muerte de Herodes hasta Bar Kochba

J. González Echegaray et al., La Biblia en su entorno (Estella [Navarra]: Verbo Divino, 1990), pp. 297-334.

J. Alfonso Vargas Maturana, "Resistencia y Rebelión. El pueblo judío frente a la -helenización y romanización (170 a. de C. - 66 d. de C. (Tesis; Universidad del Bío Bío, Chillán 2009), pp. 92-197.

Clase 9: La sociedad judía en Israel y en la Diáspora

D. Álvarez Cineira, "La integración social de los judíos romanos: extranjeros entre extranjeros", Estudio Agustiniano 42 (2007), pp. 5-45.

Ch. Saulnier y B. Rolland, Palestina en tiempos de Jesús (Estella [Navarra]: Verbo Divino, 1981), pp. 19-23, 37-55.

E. Macarena García García, "¿Judaísmo o Judaísmos? La diversidad en el período del II Templo", El Olivo XXXVII, 70 (2013), pp. 5-30.

Clase 10: La religión judía: instituciones, prácticas y creencias

E. Macarena García García, "¿Judaísmo o Judaísmos? La diversidad en el período del II Templo", El Olivo XXXVII, 70 (2013), pp. 5-30.

J. González Echegaray et al., La Biblia en su entorno (Estella [Navarra]: Verbo Divino, 1990), pp. 335-365.

Ch. Saulnier y B. Rolland, Palestina en tiempos de Jesús (Estella [Navarra]: Verbo Divino, 1981), pp. 24-37.

Clase 11: La creación espiritual de Israel: literatura y pensamiento

J. G3n3z3lez Echegaray et al., *La Biblia en su entorno* (Estella [Navarra]: Verbo Divino, 1990), pp. 369-410.

A. Pi3ero, "La literatura jud3a helen3stica", *Classica* 3 (1990), pp. 149-156.

J. Antonio Ant3n Pacheco, "El universalismo judeo-helen3stico en Fil3n de Alejandr3a y Pablo de Tarso", *Convivium* 17 (2004), pp. 167-178.

C. Motta Rios, "O que 3 e n3o 3 juda3smo helen3stico?", *Caminhos* 15/2 (2017), pp. 234-248.

Unidad 5: El cambio de era

Clase 12: De juda3smos a juda3smo

S. Fraade, "Concepts of Scripture in Rabbinic Judaism Oral: Torah and Written Torah", en: *Jewish Concepts of Scripture. A Comparative Introduction* (B. J. Sommer [ed.]; New York-London: New York University Press, 2012), pp. 31-46.

P. Nu3ez Fern3ndez, "Juda3smo rab3nico" (sitio online: https://www.academia.edu/12839550/Juda%C3%ADsmo_Rab%C3%ADnico).

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %

הרצאה 0 %

השתתפות 20 %

הגשת עבודה 50 %

הגשת תרגילים 30 %

הגשת דו"חות 0 %

פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %

אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: